

פרשת עקב וער"ח אלול תשפ"ב – איך שומרת המזוזה על הבית?

1. **טור סימן רפה:** מצות עשה לכתוב פרשת 'שמע' ו'והיה אם שמוע' ולקובען על מזוזת הפתח, דכתיב 'וכתבתם על מזוזת ביתך ובשערך' ... וכל הזהיר בה יאריכו ימיו וימי בניו, דכתיב [בפסוק הבא בפרשת ויהיה אם שמוע]: 'למען ירבו ימיכם וימי בניכם'... **וגדולה מזה:** שהבית נשמר על ידה. **בית יוסף:** ואע"ג דיותר חביב לאדם אריכות ימים משמירת הבית [וכיצד אומר 'וגדולה מזה' על שמירת הבית?], אלא משום דאריכות ימים הוא נס נסתר ושמירת הבית הוא **נס נגלה**, שהדרים בשאר בתים שאין בהם מזוזה נזקין, והדר בבית שיש בו מזוזה ניצול.

2. **ירושלמי ריש פאה:** ארטבון [שר חשוב] שלח לרבינו הקדוש מרגלית טובה ויקרה, וביקש מרבי, להחזיר דבר שיהיה שווה בערכו לאבן היקרה. שלח לו מזוזה. אמר ארטבון: אני שלחתי דבר שאין לו שווי וערך ואתה שלחת דבר ששווה מטבע מועט?! ענה רבי: שלחתי דבר שחפצך וחפצי אינם שווים אליו, ולא עוד אלא שאתה שלחת דבר שצריך שמירה מפני הגנבים ואילו אני שלחתי דבר שאתה ישן והוא ישמור עליך **שאלתות דרב אחאי קמה:** נכנס שד בבתו של ארטבן ולא היה לו אלא בת אחת, ובאו כל הרופאים ולא הועילו. נטל ארטבן את המזוזה ושם לה על הפתח ומיד ברחא אותה שדה.

משנה כלים יז, טז: מקל שיש בו בית קיבול מזוזה [הוא מכלל הכלים שמקבלים טומאה] - **תוספות יום טוב:** אפשר שהיו אנשים בזמן המשנה, שנושאים מזוזה עימם וחשבו זה למצווה ולשמירה להם.

רמב"ם מזוזה ה, ד: אלו שכותבין מבפנים שמות המלאכים או שמות קדושים או פסוק או חותמות הרי הן בכלל מי שאין להם חלק לעולם הבא, שאלו הטפשים לא די להם שבטלו המצוה אלא שעשו מצוה גדולה שהיא יחוד השם של הקב"ה ואהבתו ועבודתו כאילו הוא קמיע של הניית עצמן. **כסף משנה שם:** ואף שאמרינן במנחות (לג, א) שקובעים אותה על הפתח החיצוני הסמוך לרשות הרבים כדי שתהיה שמירה ומוכח שהמזוזה נועדה לשמירה? צריך לומר דאכן המזוזה שומרת הבית כשהיא כתובה כתקנה, לא המלאכים הכתובים בה מבפנים וגם אין הכוונה בעשייתה לשמור הבית, אלא צריך שיכוון לקיים מצות הקדוש ברוך הוא וממילא נמשך שתשמור הבית.

3. **מטה אפרים סימן תקפא:** אנשי מעשה נוהגין שבחודש הזה מפשפשים בדקדוקי מצוה להיות בודק ובוחן תפילין ומזוזות שלהם, וכל אשר ימצא שם בדק בשאר מצות, והוא מנהג טוב.

רמב"ם סוף הלכות מזוזה: וכל זמן שיכנס ויצא יפגע ביחוד השם ... ויזכור אהבתו ויעור משנתו ושגיותיו בהבלי הזמן וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם ... אמרו חכמים הראשונים כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו ויצית בבגדו ומזוזה בפתחו מוחזק הוא שלא יחטא, שהרי יש לו מזכירין רבים והן הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא.

זוהר בא: בן אדם עושה בית והקב"ה אומר לו: כתוב שמי ושים בפתחך, ואתה שרוי בתוך הבית ואני יושב מחוץ לפתח לשמרך ... שנאמר 'וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם'. **רבנו בחיי ואתחנן:** לכתוב שם ש-ד-י מבחוץ, שהוא ראשי תיבות 'שומר דלתות ישראל'. **כל בו מזוזה צ:** השם [שד-י] הוא נוטריקון 'שומר דירת ישראל'. **ניצוצי אור על הזוהר:** 'מזוזה' היא בגימטרייה 'אדני' – 65.

4. **עבודה זרה יא:** אונקלוס בן קלונימוס התגייר. שלח הקיסר חיילים רומאים להחזירו לרומא. משך אותם בדברי תורה והתגיירו. חזר ושלח פלוגת רומאים וציווה אותם אל תסיחו עמו כלל. כשתפסוהו ויצאו לדרך, ראה המזוזה שמונחת על הפתח. הניח ידו וחייר. אמרו: מפני מה אתה מחייר? אמר: מנהגו של עולם, מלך יושב בפנים ועבדיו משמרים אותו מבחוץ ואילו הקב"ה, עבדיו מבפנים והוא משמרם מבחוץ. שנאמר 'ה' ישמור צאתך ובואך מעתה ועד עולם'. התגיירו ושוב לא שלח אחריו.

בית חדש על הטור שם: 'וגדולה מזה' – הכי קאמר: לא לבד שהקב"ה נותן שכרו על קיום מצוה זו דהיינו אריכות ימים הוא ובניו, אלא **המצווה עצמה שומרת ביתו**, שעל ידה נשמר הבית מכל היזק. משא"כ בשאר המצוות דאע"ג דנאמן לשלם שכר לעתיד, אין מגיע לו שום הנאה מגוף המצווה עצמה.

ליקוטי שיחות יט/126: היות שהשמירה שעל ידי המזוזה קשורה עם **גוף המזוזה** [ולא רק כשכר על קיום המצווה], לכן שייך שמעין השמירה נובע מהמזוזה עצמה, היות שהיא נכתבה לשם מצווה, ואפילו לפני שמקיימים בה מצוות מזוזה, ואפילו כמו אצל ארטבון או כשתלאה במקל.

שיחת כ מנחם אב תשלד: אעפ שמעיקר הדין מזוזת היחיד צריכה להיבדק רק פעמיים בשמיטה, אך כשזקוקים לתוספת ברכה מלמעלה, עדיף לבדוק מדי שנה בשנה. וכל שכן שבמקומות רבים יש לחוש מעיקרא לכשרות המזוזות, שבימינו מצויים בשוק מזוזות מזויפות וכו'.